

Ikäinstituutti

Ryhmä rohkaisee liikkeelle

malleja ikäihmisten ryhmämuotoiseen
liikuntaneuvontaan

Liikuntaneuvonnan valtakunnallinen seminaari 20.3.2024
Anna-Maria Mansikka | Tarja Mäki | Ritva-Liisa Salonen

IKILIUKKUJA

VOIMAA VANHUUTEEN

Tunnistatko nämä merkit?

- ✓ Tuolilta nousu vaikeutunut
- ✓ Hankaluuksia rappusissa
- ✓ Kävely hidastunut
- ✓ Kaatuminen huolettaa
- ✓ Ulkoilu vähentynyt

Ikäihmisten liikuntaneuvonnan palveluketju

Tavoittaminen,
tunnistaminen ja
asiakasohjaus

Liikkumaan
ohjaus ja
liikuntaneuvonta

Säännöllinen
liikkuminen

Vinkkejä ikäihmisten tavoittamiseen

- Seniori-info ja palveluohjaus
- Terveystieteiden/terveysalan vastaaminen
- Apuvälineen saamisen yhteydessä
- Rokotuspäivät
- Mittaus- ja testipäivät
- Seurakunta, diakonin kotikäynnit
- Liikkujan Apteekki
- Jalkautuminen

 Nimi: _____
Syytöpäivämäärä: _____

Kaatumisvaaran arviointi

Tämän lomakkeen tarkoituksena on karkealla tasolla arvioida kuinka suuressa kaatumisen vaarassa olette. Vastatkaa alla oleviin kysymyksiin rastittamalla teitä parhaiten kuvaava vaihtoehto. Rastittakaa vain yksi vaihtoehto kysymystä kohden.

1. Mihin ikäryhmään kuulutte?		
☐ alle 75 v.	(0 p.)	
☐ 75–84 v.	(1 p.)	
☐ 85 v. tai vanhempi	(2 p.)	
2. Oletteko kaatuneet viimeisen 12 kuukauden aikana? (Kaatumisella tarkoitetaan mm. lükastumista, kompastumista, putoamista)		
☐ En	(0 p.)	
☐ Kyllä, 1 kerran	(2 p.)	
☐ Kyllä, 2 kertaa tai useammin	(4 p.)	
3. Koetteko tasapainonne hyväksi ja liikkumisenne varmaksi?		
☐ Kyllä, liikkumiseni on varmaa ilman apuvälineitä sekä sisällä että ulkona	(0 p.)	
☐ Kyllä, apuvälineen kanssa	(1 p.)	
☐ En, koen epävarmuutta tasapainoni ja/tai liikkumiseni suhteen	(2 p.)	
4. Tarvitsetteko apua päivittäisistä askareista ja toiminnoista selviytymisessä? (Lukeminen, peseytyminen, kotityöt, kuten ruoanlaitto ja silvoitus, kaupassa käynti ja asioiden hoito)		
☐ En, selviän kaikista itse	(0 p.)	
☐ Kyllä, tarvitsen jonkin verran apua jossakin askareissa	(1 p.)	
☐ Kyllä, tarvitsen paljon apua	(2 p.)	
Osa sairauksista lisää kaatumisvaaraa. NÄITÄ ovat (mm.):		
• sydänsairaus	• multistisairaus	
• diabetes	• aivovauraus	
• Parkinsonin tauti	• hengityssairaus	
• huimaus	• lantionpötkökset alaraajoissa	
• osteoporoosi	• tukki- ja liikuntaesteiden sairaus (mm. nivelrikko, alaraajojen tekonivelt)	
• heikentynyt näkö		
5. Onko teillä jokin yllä mainituista sairauksista?		
☐ Ei	(0 p.)	
☐ Kyllä, yksi	(1 p.)	
☐ Kyllä, kaksi tai useampi	(2 p.)	
6. Kuinka usein harrastatte liikuntaa?		
☐ 3 kertaa viikossa tai useammin vähintään 30 minuuttia kerrallaan	(0 p.)	
☐ 1–2 kertaa viikossa vähintään 30 minuuttia kerrallaan	(1 p.)	
☐ Satunnaisesti tai en ollenkaan	(2 p.)	
Laskekaa kaikista kysymyksistä saadut pisteet yhteen. _____ pisteitä		
0 p. Kaatumisvaaranne ei ole kohonnut.		
1–5 p. Kaatumisvaaranne on kohonnut.		
6–8 p. Kaatumisvaaranne on selvästi kohonnut. Suositellaan ammattilaisen arviota.		
9–14 p. Kaatumisvaaranne on suuri. Vaatii ammattilaisen arviota.		

Huomiot ja toimenpiteet _____

Työntekijän allekirjoitus _____

 UKK-instituutti

Mikä saa ihmisen liikkumaan?

PYSTYVYYS

Minä pystyn

Usko omiin kykyihin lisää motivaatiota, tuo itsevarmuutta ja suuntaa toimintaa.

OMAEHTOISUUS

Minä päätän

Mahdollisuus tehdä **päätöksiä ja hallita tekemistään** lisää motivaatiota.

SOSIAALINEN YHTEENKUULUVUUS

Minä kelpaan

Myönteiset **ihmissuhteet**, turvallinen ja kannustava **ilmapiiri** ryhmässä lisäävät motivaatiota.

Ikäihmisten liikuntaneuvonnan sisältöjä

- yksilöllinen tai ryhmämuotoinen neuvonta

LIIKUNNAN
MERKITYS

MOTIIVIT JA ESTEET

LIIKKUMIS-
SUOSITUKSET

RAVITSEMUS

LIIKUNTATARJONTA
JA OSALLISTUMISEN
TUKITOIMET

KAATUMISTEN
EHKÄISY

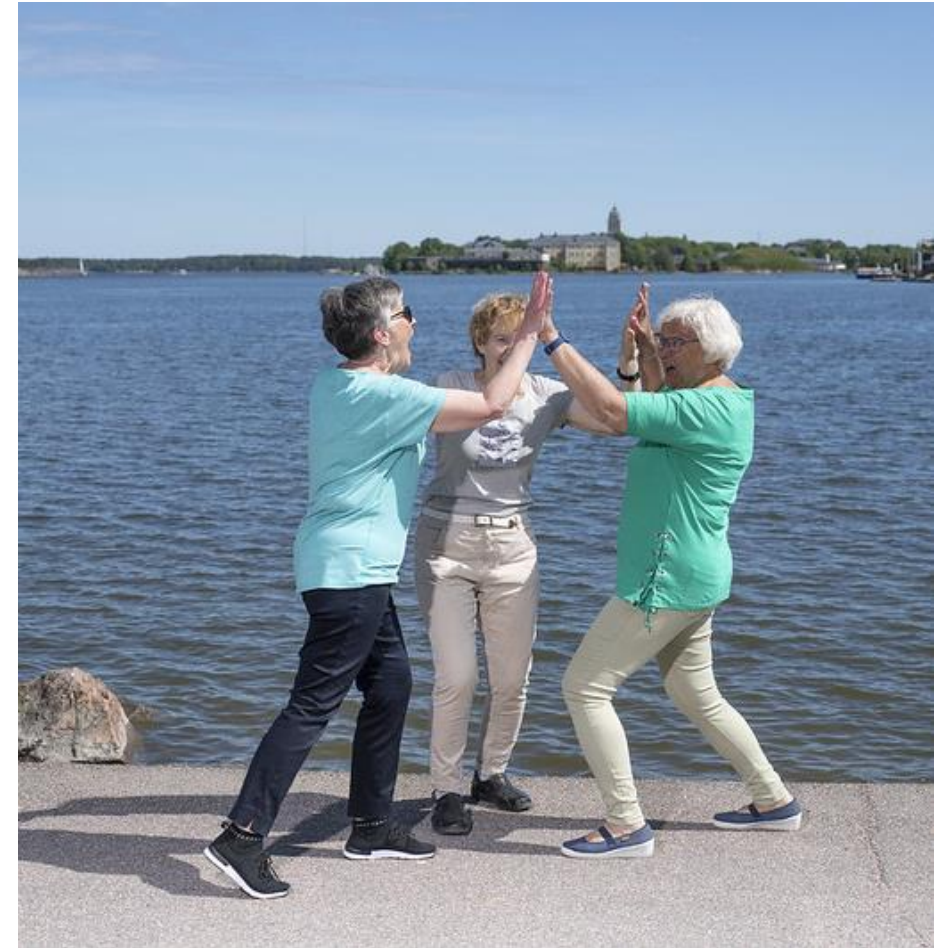
LEPO

SAIRAUDET JA
LÄÄKITYS

Ryhmätoiminnan mahdollisuudet liikuntaneuvonnassa

- 🏠 Vuorovaikutus, kokemusten jakaminen
- 🏠 Vertaistuki ja -oppiminen
- 🏠 Osallisuus
- 🏠 Motivoi liikkeelle
- 🏠 Liikkumismuotoihin ja liikuntapaikkoihin tutustuminen yhdessä
- 🏠 Ryhmä voi jatkaa liikkumista yhdessä myös jatkossa
- Osa yksilöllistä liikuntaneuvontaprosessia

Kolme mallia ryhmämuotoiseen liikuntaneuvontaan

Liikuntaneuvontaa ikäihmisille ryhmässä opas ohjaustyöhön

1. Liikuntaneuvontaa ikäihmisille ryhmässä –materiaali

Ammattilaisten työn tueksi liikuntaneuvontaan.

Ryhmämuotoisen liikuntaneuvonnan tavoitteena on tukea ja kannustaa ryhmään osallistuvia ikäihmisiä lisäämään arkiliikuntaa ja liikuntaharjoittelua. Ryhmän vertaistuellalla ja yhdessä oppimisella on helpompi päästä tavoitteisiin.

2. Elämäni eläkevuodet -valmennus

- 🌀 Toimintamalli, joka tukee juuri eläkkeelle siirtyneiden hyvinvointia eläköitymisen muutosvaiheessa.
- 🌀 Painopisteet ovat liikkumisen ja mielen hyvinvoinnin edistämässä ja uuteen elämänvaiheeseen sopeutumisessa.
- 🌀 Valmennuksessa hyödynnetään ratkaisukeskeistä lähestymistapaa, jonka keskiössä on osallistujien voimavarojen ja vahvuuksien huomaaminen.
- 🌀 Elämäni eläkevuodet -valmentajakoulutuksessa saa valmiudet ohjata valmennusryhmiä.

3. Liikkuva minä -opintopiiri

- ☞ Tarkoitettu ikäihmisille, jotka ovat kiinnostuneita hyvinvointinsa kohentamisesta ja joilla voi olla ennakoivia merkkejä liikkumiskyvyn heikkenemisestä
- ☞ Tavoitteena on
  - motivoitua huolehtimaan liikkumiskyvystä
  - innostua ottamaan liikunta osaksi elämäntapaa
  - saada tietoa arkiliikunnan, ulkoilun sekä voima- ja tasapainoharjoittelun merkityksestä
- ☞ Ohjaajina voi toimia
  - Liikunnan, kuntoutuksen ja vanhustyön ammattilaiset
  - Järjestöjen, yhdistysten vapaaehtois- ja vertaisohjaajat

Opintopiirin teemat

- 🏠 **Arki haastaa ja harjoittaa**
Tullaan tutuiksi
läkkäiden liikuntasuosituksia ja
arkiliikunta
- 🏠 **Katsastan kuntoni**
Liikkumiskyvyn arvioinnin merkitys
Liikkumiskykyä testaamaan
- 🏠 **Voimaa arkeen**
Voimaharjoittelu kotona
Voimaharjoittelu kuntosalilla

- 🏠 **Pysyn pystyssä**
Tasapainoharjoittelu
Katumisten ehkäisy
- 🏠 **Voimaa vanhuuteen ruuasta**
- 🏠 **Ulos ulkoilupulasta**
- 🏠 **Liikuntavalintoja yksin ja yhdessä**

Symbolit

Kiikarit

Kiikareilla katsellaan tapaamiskerran tavoitteita

Pariporina

Jutellaan vieruskaverin kanssa ohjaajan antamasta aiheesta, keskusteluaika on noin 5–10 min.

Porukkaporina

Yhteiskeskustelu ohjaajan antamasta aiheesta.

Pohdintapähkinä

Osiot voivat sisältää pohdintapähkinöitä joko tapaamiskerralla ja/tai kotona tehtäväksi.

Liikunta

Nyt saadaan liikettä niveliin, liikuntaosuus alkaa.

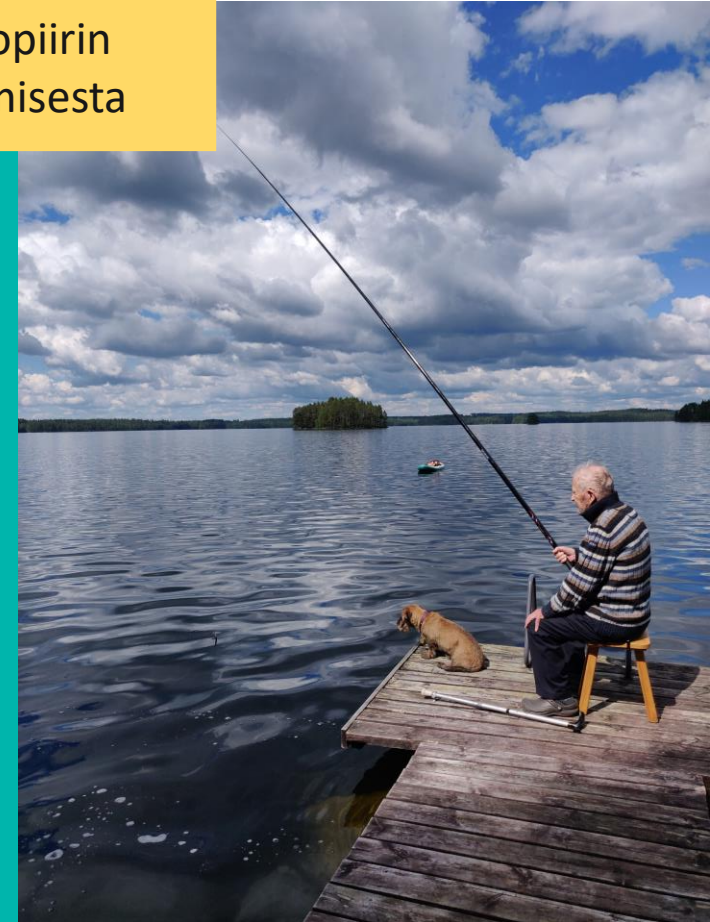

Ikäinstituutti

Yhden kerran
tiivis esimerkki
opintopiirin
tapaamisesta

Arki haastaa ja harjoittaa

Tullaan tutuiksi
lääkkäiden liikkumissuosituks^{et} ja arkiliikunta

Päivän tavoitteet

- ☞ Sovitaan työskentelystä: aikataulu, työtavat ja pelisäännöt
- ☞ Perehdyn opintopiirikokonaisuuteen
- ☞ Pohdin liikunnan merkitystä ja osuutta eri elämänvaiheissa
- ☞ Tutustun iäkkäiden liikkumissuosiin
- ☞ Saan tietoa arkiliikunnan merkityksestä toimintakyvylle ja hyvinvoinnille

Mikä minua liikuttaa?

- 🌀 Millaisiin harrastusryhmiin sinä kuulut?
- 🌀 Mitä ryhmään kuuluminen sinulle merkitsee?

Arkiliikunnan sisältöjä

Liikkujan polkuni

Muistele itseäsi liikkujana eri elämänvaiheissa aina lapsuudesta tähän päivään.

POHDI

- 🏃 Millainen liikkuja olet ollut?
- 🏃 Millaista liikkumista polkuusi on kuulunut elämäsi eri vaiheissa?
- 🏃 Minkälaisia ovat olleet mukavimmat muistosi ja hetkesi liikunnan parissa?
- 🏃 Minkälaista liikuntaa haluaisit kokeilla?

Lapsuus

Nuoruus

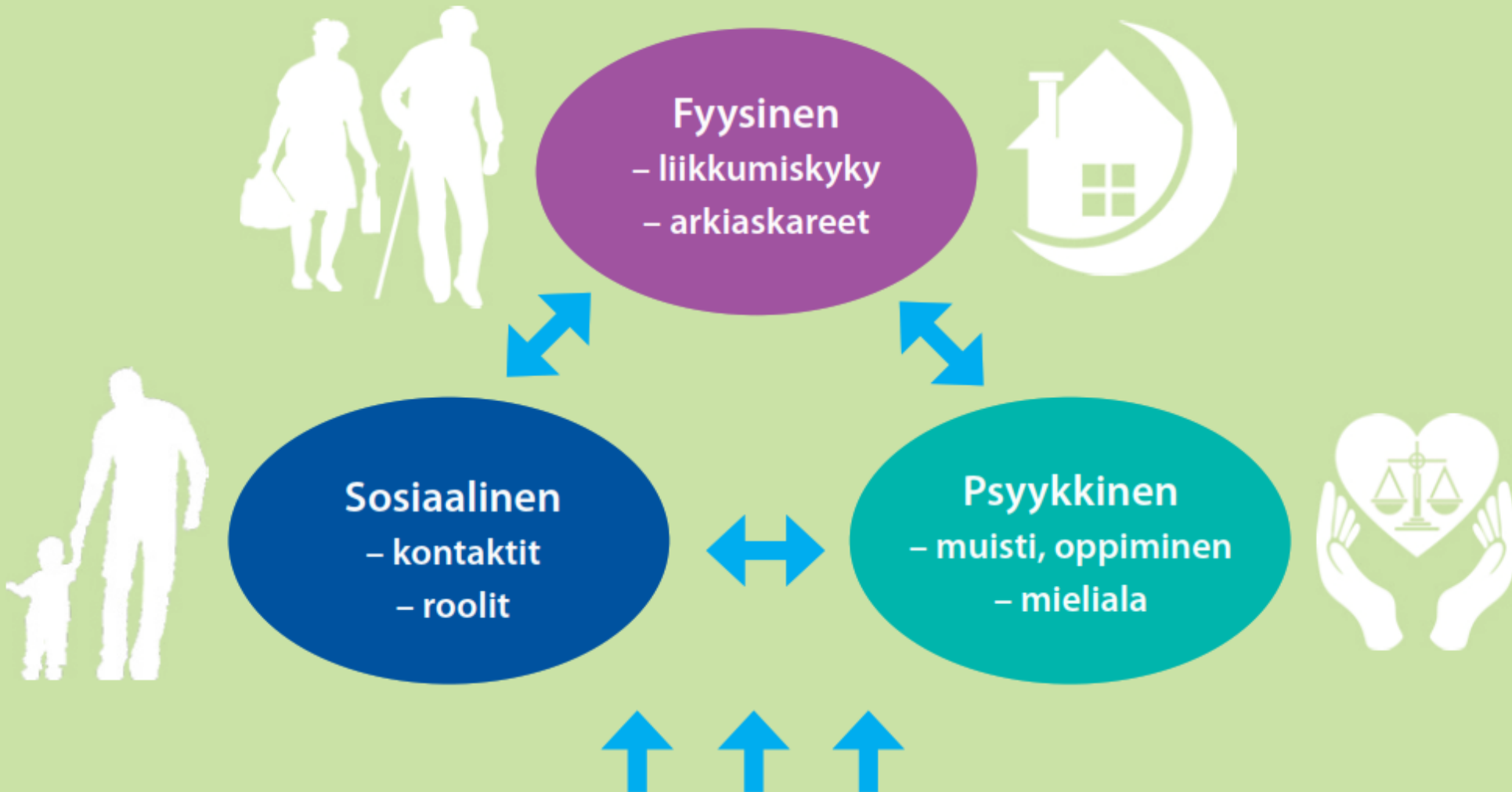
Työikä

Eläkeikä

Toimintakyky

Fyysinen aktiivisuus

TASO 1

VOIMAA JA TASAPAINOA

IKILIIKKUJA

Materiaalit

- 🌀 Kaikki Liikkuva minä -opintopiirin materiaalit löytyvät Moodle-oppimisalustalta.

- 🌀 Voit hyödyntää teeman johdattelussa Ikäinstituutin YouTube -soittolistojen videoita.
- 🌀 Videoiden linkit löytyvät myös Moodlesta.
- 🌀 Oppaan tilaus:
ikainstituutti.fi/verkkokauppa-materiaalit

